

Naročnina mesečno
25 Din. za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/II.

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inserate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan z jutraj. razen
pondeljka in dneva po prazniku

SCODENECK

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Karteli

Zivimo v dobi hude gospodarske krize, ki je zajela široke plasti malega ljudstva. Ni je panoge našega gospodarskega življenja, ki ne bi čutila teže sedanje gospodarske krize, ki je svetovnega obsega. Milijoni so brezposelnici in milijoni posebno kmetiškega prebivalstva žive bedno življenje.

V teh časih pa naravno padajo v oči veliki dobički nekaterih industrijskih panog, ki so še vedno veliki, pa niso v skladu s padcem dohodkov v ostalih panogah produkcije in trgovine. To so predvsem one industrijske panoge, kjer imamo kartele. Zlasti hudo se čuti njih politika sedaj, ko na vseh poljih doživljamo padce cen in bi bilo pravilno če bi se tudi nivo njihovih cen prilagodil splošnemu nivoju cen, ki je postal neverjetno nizek in celi vrsti producentov onemogoč vsak zaslužek in sploh primerno življenje. Če ne bi bilo danes osebno delo tako pocen in če ne bi velik del našega prebivalstva omejil svojih potreb na minimum, bi naravno bila gospodarska kriza drugačna.

Politika cen naših kartelov se naravno ne ozira tolkiko na splošni nivo cen in na druge slične faktorje, pač pa je vodenja po enem samem cilju: vključ zmanjšanju proizvodnji stroškov pri neizpremenjenih cenah doseči neizpremenjen dobiček. Karteli se ne zavedajo dejstva, da so se razmre izpremenile, v kolikor pa o tem vodijo račune, je pa pripisovati le energičnim zahtevam publike in oblastev. Kartelne cene so škodljive celokupnemu gospodarstvu že tedaj, ko je dobra konjunktura. S karteli si je ena panoga produkcijske zasigurala brezkonkurenčno delo in si stabilizirala cene, ki bi bile sicer drugačne, če bi jih določala svobodna konkurenca in zakon povpraševanja in ponudbe. Tako se pa ravna cene kartelov po produkcijskih stroških najdražjega proizvoda v tako dobe proizvoden, katerih produkcijski stroški so manjši, vedno lepe dobičke. To vse lahko prenese gospodarstvo v dobe konjunkture, ko vsi dobro zaslužijo. Nasprotno pa se vidi škodljivost kartelne politike cen v dobeh gospodarske depresije. Tedaj padajo zaslužki v posameznih panogah in visoke kartelne cene ovirajo drugim panogam in konzumentom njih razvoj, ki je že itak zelo oškodovan po splošni gospodarski depresiji. Tedaj se vse gospodarstvo mora prilagoditi padanju cen in zaslužkov in redke so panoge, ki morejo s cenami ostati na višini dobrih let. V dobeh gospodarske depresije se socialni produkt kričljiveje razdeljuje, ker je znano dejstvo, da se dobiček steka v žepe kapitalistov, dokler morajo v dobeh gospodarske depresije nositi bremena za oživljanje gospodarstva največ delavci, istočasno pa kapital skuša svoj dobiček ohraniti na prejšnji višini, ko se to ni tako opazilo. Nasprotno se sedaj že bolj čutijo socialne razlike, ker se delavstvu godi slabše, kapitalisti pa ohranijo v marsičem svoj prejšnji način življenja, da ne rečemo skoro popolnoma in to seveda povečuje socialno nezadovoljstvo. Tako vidimo v dobeh gospodarske depresije povsod, kako se delavstvo bori za svoj obstanek, dočim ima kapital svoje kartele in druge institucije, pač socialni produkt še v naprej, pa se bolj kričljiveje porazdeljujejo.

Tudi pri nas imamo več kartelov, izmed katerih je največji in najobutejši kartel sladkorov tovaren. Še vsem so v živem spominu borbe proizvodov sladkorov pese s tovarnami, ki so imele svoj višek v ustanovitvi zadružne sladkorne tovarne. V tem kartelu sta tudi dve državni tvornici sladkorja poleg šestih zasebnih v obliku delniških družb. Gotovo ne sme biti namen državne uprave, da sodeluje v kartelih, ki podražujejo tako važno živiljensko potrebsčino. Doslej smo smatrali da imajo državna podjetja, tovarne itd. predvsem namen regulirati trg v toliko, da prodajajo svoje proizvode cenejše ali pa vsaj po nekartelni tržni ceni. Socialni namen državnega udejstvovanja govoriti ni dosežen s karteliranjem državnih tvornic in privatenim. Res je sicer, da imata radi sodelovanja v kartelih obe državni tovarni lepe dobičke, toda, mislimo, da državna podjetja ne bi smela biti v prvi vrsti in samo dobičkarska, pač pa bi moral delovati regulatorno na trg. Zato je najbolj upravljena zahteva ta, da državni tvornici izstopita iz kartela in se zadovoljita z nekoliko manjšim dobičkom, pa bosta popolnoma izpolnili namen svojega obstoja.

Posebno je prizadeva Slovenija, kjer nimamo nobenih tvornic sladkorja in letno konsumiramo že 12.000.000 kg sladkorja. Če vpoštovamo, da znaša prekomerni dobiček sladkorov dveh tovarn pri kilogramu nizko cenjeno 4 Din, potem moramo Slovenci plačevati letno 50 milijonov Din sladkornim tovarnam, ki so poleg vsega še večinoma v inozemskih rokah in tako grejo vsako leto milijoni našega narodnega premoženja v inozemstvu.

Spolno pa, kar se tiče kartelov, bi morala naša država po vzgledu drugih evropskih držav bolj posegati v njih delovanje. Že desetletja gre boj za uvedbo kontrole nad karteli, zlasti kar se tiče njih politike cen. Treba bi bilo našim razmeram primereno z zakonom urediti številna vprašanja, ki so v zvezi z delovanjem kartelov. Naravno bi morala država najti dovolj sredstev in načinov, da prepreči za vse gospodarstvo in konzumente škodljive izrodke gospodarov, ki se zlastijavljajo v neprilagodenju cen za izpremenjene gospodarske razmere.

Dunajska vremenska napoved: V južnih Alpah bo prevladovalo široko z oblačnim in deževnim vremenom.

Zagrebška vremenska napoved: Vreme se bo obrnilo na boljše. Spremenljivo in oblačno. Zmerno toplo.

Zakon o volivnih imenikih

Imeniki se morajo brž sestaviti

Belgrad, 7. sept. AA. Nj. Vel. kralj je na predlog notranjega ministra in predsednika ministrskega sveta predpisal in proglašil zakon o volivnih imenikih.

Cl. 1. Volivni imeniki, po katerih se vrše volitve za narodno skupščino, so stalni. Kadar stope ta zakon v veljavo, so občinski odbori (občinski uradi) dolžni v roku 10 dni sestaviti prvi stalni volivni imenik, pri čemer jim bo služiti za osnovno volivni imenik, po katerem se bo izvršile volitve v narodno skupščino dne 11. septembra 1927. Nato ga morajo v roku nadaljnih 24 ur predložiti v dveh originalnih izvodih pristojnemu sreskemu sodišču v potrditev. V tistih krajih, kjer ni sreskih sodišč, se pošlje pristojnemu okrožnemu sodišču v potrditev. V mestu Belogradu izvrši potrditev volivnih imenikov okrožno sodišča za mesto Belgrad.

V stalne volivne imenike se vpisujejo po uradni dolžnosti vsi, ki imajo volivno pravico, če bivajo najmanj 6 mesecov v dotednici občini. Poslednje ne velja za državne nameščence. Državni in javni samoupravni nameščenci se vpisujejo v volivne imenike tiste občine, kjer so v službi.

V občinah, v katerih je več volišč, se bodo volivni imeniki izdelani v posebnih zvezkih za vsako volišč posebej. Na koncu imenika se bo s črkami izpisalo število vpisanih voliščev in število listov imenika. Nato se imenik opremi s številko in datumom, nakar ga občinski odbor z zapisnikarjem (beležnikom) podpiše in opremi s pečatom. Sreski odnosno okrožno sodišča bodo v roku dveh dni imenik potrdila in v izvod spravila v svoj arhiv, drugega pa vrnila občinskemu odboru. Če volivni imenik ne bi bil dostavljen v zakoniti obliki, ga bodo sresko odnosno okrožno sodišč prej vrnilo občini, da ga ona v roku dveh dni uredi po zakonitih predpisih.

Volivna pravica

Cl. 2. Volivno pravico ima vsak moški državljan po rojstvu ali prirojstvu (naturalizaciji), ki je izpolnil 21 let življenja.

Cl. 3. Aktivni častniki, podčastniki in vojaki pod zastavo ne morejo vršiti volivno pravico in tudi ne morejo biti izvoljeni.

Cl. 4. Zasčasno izgubi volivno pravico: 1. Kdor je obsojen na robijo ali zapor delj kakor eno leto dni, dokler se ne vrne v prav; 2. kdor je obsojen na izgubo državljanških pravic, za dobo, dokler ta kazen traja; 3. kdor je pod stečajem; 4. kdor je pod varuštvom; 5. kdor je pred sodiščem izgubil volivno pravico zaradi volivnih prestopkov.

Cl. 5. Občinski odbori (uradi) morajo po uradni dolžnosti vsako leto od vstetevega 1. do 31. januarja izvršiti popravke teh imenikov in vpisvanje s svojim sklepom vse osebe, ki imajo volivno pravico in dotlej niso bile vpisane, enako pa iznustiti one, ki so to pravico izgubile. Občinski odbori bodo vojake, ki so odslužili svoj rok, po uradni dolžnosti vpisali v volivni imenik po odsluženem roku. Prav tako bodo zapisali vojake, ki bodo v tem letu odslužili svoj rok.

Cl. 6. Naidej do 5. februar, bodo občinski odbori poslali tako popravljene volivne imenike pristojnemu sreskemu odnosno okrožnemu sodišču v potrditev. Obenem bodo predložili v prepisu vse izpremembe volivnih imenikov, izvršene meseca januarja. Kadar sodišče dobi volivni imenik, se prepriča, ali se ujema z originalom, ki se nahaja v njegovem arhivu, nakar ga v roku 18 dni overovi in vrne občinskemu odboru, pri čemer zabeleži v svoji originalni imenik izpremembe, ki jih je napravil občinski odbor meseca januarja. Potrditev podpiše predsednik in tajnik sreskega odn. okrožnega sodišča ali pa njuna zastopnika.

Cl. 7. Ce občinski odbor ne predloži v gori omenjenem roku volivnega imenika pristojnemu sreskemu odn. okrožnemu sodišču, ga le-to pozove, da to naknadno storiti v roku pet dni, obenem pa izvrši po uradni dolžnosti, kar je treba storiti po zakonu, da se odgovorne osebe kaznujejo. Ce po tem roku občinski odbor ne predloži sreskemu odn. okrožnemu sodišču starega volivnega imenika, bo to sodišče določilo sodnega uradnika, da v roku enega meseca v smislu odredb tega zakona sestavi stalni volivni imenik za dotednico občino. Do končne potrditev tega imenika bo v veljavni prejšnji imeniku.

Cl. 8. Tako potreni imenik bo stalno razstavljen v občinskem, sreskem in okrožnem sodišču in vsakdo ima pravico volivni imenik pregledati, nepripiati, obavljati in tiskati ter bodisi za sebe ali za koga drugega zahtevati njega popravek.

Cl. 9. Da je volivni imenik dan v vogled prebivalstvu, mora občinski odbor razglasiti isti dan, ko se to storiti. Ta razglas se v mestih in mestecih (trgih) izvrši s nismeno objava, prilenjeno v občinskih prostorih in vo ulicah, v kmetskih občinah na še na način, ki je v teh občinah v navadi.

V tem razglasu mora biti izrecno povedano, da bo do pri volitvah smeli glasovati samo tisti, ki so vpisani v imeniku.

Popravek imenika

Cl. 10. Popravek volivnega imenika se zahteva neposredno pismeno ali ustmeno od občinskega odbora, ali sreskega odn. okrožnega sodišča, vendar od okrožnega sodišča samo pismeno. Sresko odn. okrožno sodišče bo akt glede zahteve popravka v roku 24 ur poslalo občinskemu odboru v postopek. Ustmeno zahtevo zabeleži odbor odn. sodišča v zapisnik.

Z zahtevo po popravku je treba predložiti dokazila. Za dokazila služijo lahko samo veljavni javni dokumenti. Ce osebe, ki zahtevajo popravek, zahtevajo, da jim se o tem izda potrdilo, je sodišče dolžno to takoj storiti. Vsaka zahteve po popravku se isti dan zabeleži tako v tajniško knjigo, kakor tudi v redni zapisnik ter v poseben seznam zaradi lažjega pregleda. Ce občinski odbor izvrši popravek v volivnem imeniku po uradni dolžnosti,

mora svoj sklep, s katerim popravek odredi, obrazložiti z veljavnimi dokazili.

Cl. 11. Ce vsaki zahtevi po popravku volivnega imenika mora občinski odbor sprejeti sklep v roku pet dni. Ce se to zahteva s katerega drugega sodišča, ga izroči tudi le-temu uradno v istem roku. Izročitev sklepa se izvrši prizadetim osebam s pisnimenim potrdilom sprejema, nepisnimenim osebam pa pred dvema pričama. Ce ni mogoče najti prizadetih oseb, se ji sklep prilepi na njenem domu pred dvema pisnimenimi pričama, ki se podpišeta na dozvani obenem z zvančnikom, ki je sklep prilepl na domu. Ce ni znano, kje je dom prizadetih oseb, da bi se mu predaja, ne mogla izvršiti na noben izmed navedenih načinov, se sklep prilepi v občinskih prostorih.

Tisti, ki so bili odbiti, ker zahtevi niso prizadili dokazil, kakršna zahteva čl. 10 tega zakona, lahko ponovno zahtevajo popravek s prilagojenimi dokazili, če rok za zahtevo po popravku ne bi bil potekel. Toda če občinski odbor v preostalem roku za zahtevo po popravku volivnega imenika ne izda nikakega sklepa, se bo smatralo, da je bila osebi, ki je zahtevala popravek, zahteva odbita. Ta osebi ima pravico do pritožbe neposredno na pristojno sresko odnosno okrožno sodiščo.

V tem smislu bodo sreska odnosno okrožna sodišča zahtevala od občinskega odbora potrebne akte in izdala sklep v skladu z dokazili, ravnajoče se po drugem odstavku čl. 10 tega zakona. Ce se popravek zahteva za drugo osebo, je sresko, odn. okrožno sodišče dolžno istočasno tudi njo obvestiti. Občinski odbor je dolžan v tem primeru poslati sreskemu, odn. okrožnemu sodišču potrebne akte v roku 24 ur od prejema zahteve (odgovor) sreskega, odn. okrožnega sodišča, ki to zahteva.

Cl. 12. Tisti, ki zahteva popravek, kakor tudi oni, za katerega se je popravek zahteval, imata pravico pritožiti se pristojnemu sreskemu ali okrožnemu sodišču v roku 3 dni po prejemu sklepa.

Če občinski odbor odbije prošnjo tistega, ki je zahteval popravek volivnega imenika, mora oseba, katere se ta zahteva tiče, če ima kaj pojasniti ali izjaviti v svojo korist, to storiti pri občinskem odboru v roku 3 dni od prejema sklepa odnosno sodne dostave (čl. 11, odst. 7), ker po sklenjeni rešitvi sreskega, odn. okrožnega sodišča ne more ničesar več dodati. Pritožbe in prijave po 2. odstavku tega zakona se predajajo ustmeno ali pišmeno občinskemu odboru. Pritožbe ali prijave bo bodiš sprejel v zapisnik in izdalo vsakomur, ki je zahtevala, potrdilo, da je predal pritožbo ali prijavo sodišču in katerega dne.

Cl. 13. Občinski odbor (opštinski sud) je dolžan vsak svoj sklep po čl. 11 tega zakona poslati po uradni dolžnosti v roku 2 dni po pretekli roki pritožbe pristojnemu sreskemu, oziroma okrožnemu sodišču v oceno skupno z vsemi akti, ki se na sklep nanašajo. Ta sodišča so dolžna najdalje v roku 7 dni po prejemu akta sprejeti sklep, s katerim odobrijo ali uničijo sklep občinskega odbora (opštinskog suda). V primeru pritožbe more sresko, oziroma okrožno sodišče tudi spremeniti sklep občinskega odbora (suda). Takoj ko sresko oziroma okrožno sodišče sprejme sklep, ga pošlje istega dne s pripadajočimi akti občinskemu odboru, ki predhodno vpisuje v volivni imenik oziroma izbriše iz njega imena onih, katerih se sklep tiče. Sklep sreskega oziroma okrožnega sodišča je izvršen.

Cl. 14. Pri zahtevah popravila volivnih imenikov se ne bodo pobirale nobene takse, kakor tudi ne za delo, akte in potrdila o izvlečkih iz cerkevnih knjig, overovljivje potrdil itd., ki so potrebne kot dokazila za to zahtevo. Na takih potrdilih bo označeno v kako svrhe so izdala, ker se ne bodo mogla porabiti kot dokazila v druge svrhe brez.

Pričetek zasedanja Zveze narodov

**Titulescu vnovič predsednik — Madžarski kandidat Apponyi propadel
Tudi Madžarska prosi za posojilo**

Zeneva, 7. sept. tg. Dopoldne ob 10.30 se je Zveza narodov sestala k 12. plenarnemu zasedanju. Za predsednika je bil izvoljen s 25 glasovi lanski predsednik Titulescu, njegov protikandidat, grof Albert Apponyi, pa je zbral 21 glasov. Predsednik Sveta Zveze narodov Lerroux je v pozdravem nagovoru podal pregled o dosedanjem delovanju z željo, da bi Zveza narodov po 10 letnem proučevanju in deloma burnih razpravah, končno dosegla sklicanje razorožitvene konference. Toda Zveza narodov je samo zbirala material, dočim bi morale vlade res izvesti razorožitev. Dalje je priporabil, da je število držav, ki so podpisale fakultativno klavzulo za razsodišče, narastlo že na 17 in da obsega skoraj vse evropske države. Dalje je govoril o delovanju evropske komisije, katere delo je prav posebne važnosti. Pohvalil je tudi pozitivno ustvaritev evropske komisije, to je agrarno kreditno banko. Ugotavljal je, da se delo Zveze narodov po svojem obsegu in kvaliteti ni postabalo, temveč boljšalo, četudi je obzaščati, da odgovorna mesta ne izvršujejo iniciativ Zveze narodov v zadostni meri. Končno je navajal, da hudo gospodarsko stisko, ki uči vse države in grozi povsod s političnimi in socialnimi nemiri. V tem pogledu so odgovoritev reparacijskih dolgov in vojnih dolgov po Hooverjevem moratorijskem načrtu, konference v Londonu, Parizu, Berlinu in Rimu, poslovanje mednarodne reparacijske banke in delovanje odbora strokovnjakov v Baslu dobri znaki za voljo po sodelovanju, ki pa je do sedaj prinesla samo začasno pomoč posameznim državam. Zato je treba pri letosnjih razpravah pripraviti tla za potrebne bodoče razgovore in sklepe o nalogah

Zveze narodov. Poraz grofa Apponyija smatrajo za poraz madžarskega revisionizma. Posebno se je nagaščalo, da sta si v boju za predsedniško mesto nasproti dva moža, ki sta se že večkrat v Zvezni narodov bojevala v znamen optantskem sporu. Ko je bil Titulescu izvoljen, se je zahvalil in izjavil, da je bil le izjemoma v drugi izvoljen, ter obljubil, da bo varoval sveti ogenj ženevski, ki mora ogreti ves svet. Do sedaj je bilo resničnost. Samo od sebe pa ne more delati čudežev, če ne bo dokazalo poguma in voljo dejanj. S pogumnimi žrtvami more pripraviti boljšo bodočnost in iz preteklosti ohraniti to, kar je bilo dobrega.

Mehika povabljena

Zeneva, 7. sept. tg. Ker oficielno besedilo haaške razsodob ob početku popoldanske seje sveta Zveze narodov se ni despolo v Zenevo, je svet Zveze narodov obravnaval nekatera druga vprašanja. Najprej je bilo prečitano poročilo, da sta Madžarska in Avstrija prosili Zvezni narodov za posojilo. Prošnji sta se odkazali finančnemu odboru. Nato so obravnavali grško-bolgarski optantski spor. Bolgarski delegat Malinov je suboporno prečital svojo obtožbo. Venizelos pa je temperamentalno začel stališče Grčije. Grčija dolguje Bolgariji za preseljevit Bolgarov, ki so prej bivali na grškem teritoriju, več milijonov bolgarskih vlad, ker je bivalo več Bolgarov na grškem ozemlju kakor Grkov na Bolgarskem. Grška vlast pa ima več zahtev nasproti Bolgarski iz reparacij in boče le dolgove obračunali. Venizelos je očital bolgarski vlasti, da nimajo pravice spravljati to vprašanje pred svet Zveze narodov, ker je sama pri drugih prilikah

obračunavala dolgove na račun reparacij.

Zeneva, 7. sept. tg. Na današnji prvi seji sveta Zveze narodov je ob koncu prišlo do presenečenja, ko je pet stalnih članov sveta Zveze narodov dočelo predsedniku pismo s pozivom, naj povabi Mehiko, da vstopi v Zvezni narodov. Ta predlog se bo jutri obravnaval v plenumu in bo najbrže odobren, kaki komisiji. To je prvi primer v Zvezni narodov, da je bil stavljhen predlog, da se odpošije kaki državi povabilo za pristop. L. 1919. zaradi gotovih struj v Združenih državah mehiške vlade niso povabili k vstopu in hoče sedaj Zveza narodov to napako popraviti.

Zrte carinske zveze

Schober in Curtius odstopita?

Berlin, 7. sept. tg. Danes se je državni tajnik v zunanjem ministritvu Bülow odpeljal v Zenevo, da poroča dr. Curtiusu o položaju v Berlinu. Tudi to se spravlja v zvezo z govoricami o možnosti, da odstopi dr. Curtius, ko se vrne iz Zeneve. Cuje se celo že to, da se zunanjé ministerstvo ne bo nanovo zasedlo, temveč da ga bo začasno upravljal Bülow. Vendar po teh govoricah dr. Curtius ne bo populoma izstopil iz kabine, temveč bo zopet prezel gospodar. ministerstvo, katero je že upravljal.

Dunaj, 7. sept. ž. Zvezni kancler dr. Buresch je izjavil inozemskim časnikarjem, da ni potrebljena uvedba nove orientacije avstrijske zunanje politike, tem bolj, ker izrek haškega razsodišča ni avstrijske vlasti niti malo iznenadil. Priznal je, da je dr. Schober podal ostavko in da se v sredo vrne na Dunaj. Se istega dne bo seja vladne v upa, da mu bo uspelo nagovoriti dr. Schoberja, da svojo demisijo umakne.

Dnevi črne bede v Ameriki

**Sedem milijonov ljudi brez dela — Naj se odpravi prohibicija!
Trgovinska bilanca deficitna**

Newyork, 7. septembra. Severna ameriška unija se zdaj bavi z ničemer drugim kakor z vprašanjem, kako preživeti to zimo. Kajti take gospodarske krize, kakor je sedanja, Unija ni še nikoli doživela in nikoli tudi ni bilo ameriško ljudstvo tako malodušno, kot sedaj.

Ta kriza traja od novembra 1929 dalje, ko so padle vrednote na Wallstreetu, ko se je začela agrarna kriza in nadprodukcijska, ki pomeni brezposelnost ogromnega dela delavstva in obubožanje še večjega števila majhnih posestnikov. V najnovejšem času se je temu pridružila kriza hišnih posestnikov, ki ne morejo amortizirati svojih dolgov in plačevati obresti, ker nimajo najemnikov.

V enako krizo so začeli gostilničarji, ker ljudje polovice manj jedo in pijo. Sicer so cene padle, za večino ljudi so pa še vedno previseke. To ima za posledico tudi, da se morajo odpuščati natakarji ali pa reducirati delo in dajati daljši dopusti, ki seveda niso plačani.

To zimo bo najmanj 7 milijonov ljudi brez dela. Lansko leto so imeli ljudje še nekaj prihrankov, letos jih pa ni. Na stotisoče inozemskih delavcev se je že vrnilo v Evropo. Fondi dobrdelnih društev so izčrpani. Taka beda vlast po dejeli, kjer je toliko zaloga produktov, ki jih nihče ne more kupiti! Bombaž je toliko, da je vlast predlagala, naj se tretjina začne. Mnogo vreleev načrti je vlast zaprla z oboroženo silo. Zito pa zamenjuje s kavo iz Brazilije, da bi vsaj kolikor toliko pomagala farmerjem.

Predsednik Hoover je sklical odbor 60 mož, katerim je na čelu znani Gifford, predsednik telegrafske in telefonske družbe, ki studirajo sredstva, kako bi se borili proti tej krizi. Mesto Newyork

je n. pr. za brezposelne določilo fond 24 milijonov dolarjev. Toda kaj bo moglo narediti teh 60 mož, o katerih javnost pravi, da so sami najbolj krivi gospodarske krize? Velika večina javnega menija zahteva, da se odpravi prohibicija. Prohibicija stanje Unijo najmanj 10 milijard Din na leto, docim bi dovoljitev vina in piva zaposnila na stotisoče oseb in bi se lahko koristno uporabilo zito, ki sedaj leži v skladističih. Toda najkušči nasprotniki predlagajo, naj bi se zopet dovoljite alkoholne pišece, so kontroabantarji, ki pri prohibiciji zasluzijo ogromne milijarde na leto v vzbogatljivosti alkohola v Unijo. Vrednosti na borzah padajo dalje. Mnogi menijo, da se niso padle na najnižjo stopnjo. Sicer se pojavitajo nekateri znaki zboljšanja, toda ljudje pravijo, da par lastavki še ne pomeni spomladni. Slabo znamenje slej ko prej je, da celo Ford odpušča delavce in znižuje mzde. L. 1928 je znasalo narodno premoženje prebivalstva Unijo 90 milijard dolarjev, tako da je prišlo na vsako osebo v našem denarju 42.750 Din. Letos je padlo to premoženje na 72 milijard. Trgovinska bilanca izkazuje deficit nad 30 milijard Din. docim je L. 1929 trgovinska bilanca izkazovala 30 milijard plus. Te številke govorijo vprav strahoviti jezik.

Te dni je zboroval slavni Williamsov institut v Newyorku. Na seji, na kateri so dobatirali najboljši politiki, tehniki in sociologi Unije, je padel predlog, da naj se ustavi izdelovanje strojev in naj se omeji njihova uporaba, da se bodo mogle zopet nastaviti cloveske roke. Napadali so tudi truse in pa velekapitalizem sploh ter so predlagali korporativni sistem, ki bi onemogočil profitarstvo velekapitalizma.

Zepelin doma

Friedrichshafen, 7. sept. tg. Zrakoplov Zeppelin se je danes popoldne iz južne Amerike vrnil v Friedrichshafen. Vožnja iz Friedrichshafna v Pernambuco je trajala 71 in pol ure, povratek pa 81 in pol ure. Zrakoplov bo 17. septembra drugič potoval v južno Ameriko.

V današnjem XII. kolu je moral Aljehin zopet nekoliko popustiti in deliti točko s svojim nasprotnikom Spielmannom. Aljehin se je branil kot črni proti damskemu gambitu in dosegel zelo agresivno pozicijo. Toda Spielmann si je znal poiskati kompenzacijo ter je obdržal ravnotežje. Ker si Aljehin ni mogel prizoriti nadaljnješča sams za zmago, mu ni preostalo drugega kot da sprejme ponudbo Spielmanna za remis.

Kashdan je z današnjo zmago proti Stoltzu zelo napredoval in s tem še bolj utrdil svojo pozicijo na drugem mestu. Proti Stoltzu je rabil manj znano varianto indijske igre. Stoltz je prisel že v boljšo pozicijo ter v sredini dopustil, da mu je nasprotnik na sredini deske napravil dvojnega kmeta. Ta dva kmeta je Kashdan potem hudo napadal in Stoltz je prisel v slabšo pozicijo. Pri tem je prisel že v časovno stisko, v kateri je pogrešil; nato mu je Kashdan z lepo kombinacijo ugrabil figuro in ga postavil pred mat. Stoltz se ni mogel braniti in se je vdal.

Vidmarju se je danes proti Pircu zgodilo nekaj podobnega kot v partiji proti Colleju. Spravil se je nad nasprotnikov materialom, pri tem obdržal sicer materialno premoč, toda dovolil nasprotniku pozicijo, ki je materialno zgubo več kot nadomeščala. Pircu je kmalu po otvoritvi ugrabil kmeta, ki pa ni bil toliko vreden, da bi kralj različne pozicije težave na strani Vidmarja. Vidmar je le težko resil pol točke z remisom.

Kostić je otvoril proti Maroczyju pred domo, toda je kmalu zašel v varianto francoske igre. Polgama je dosegel nekoliko boljšo pozicijo ter napravil napad, katerega pa je Maroczy odobil. Partija je bila prekinjena z nekoliko boljšo končnico za Kostića. Popoldne je Maroczy ponudil remis, katerega pa je Kostić odobil. Sledilo je še par potez, na kar je pa Kostić uvidel, da partije ne more dobiti. Zato je ponudil remis Maroczyju, ki ga je sprejel.

F. K.

Italijanska letala za Rusijo

Rim, 7. septembra. Ž. Agencija »Italia d'oggio« poroča, da bo 8. t. m. prispelo v Italijo 8 sovjetskih zastupnikov za zunanjo trgovino. So to sami inženjerji in letalci, katerih naloga je, da kupijo v Italiji za 60 milijonov lir letal in hidroplanov. Vsa ta letala bodo opremljena z italijanskimi motorji. Ruski zastupniki bodo pregledali tudi italijanske tovarne motorjev.

Nevihta in potres v Italiji

Rim, 7. sept. ž. Včeraj in danes ponoči je vlačala v severni Italiji strašna nevihta. Orkan je razsajal najhujše v področju Brescia in Lodie. Škoda je ogromna. Po vsej Toscani so se cutili močnejši sunki potresa. V mestu Muggello je poškodovanih tudi nekaj his. Cloveskih žrtev ni bilo.

Predstava „Siehernika“ pred nunsko cerkvijo

Slovenska prva predstava Hofmannthalovega „Siehernika“ na slovensku pred munsko cerkvijo je bila velika ljudska prireditev; predstavljajo je pristopovalo do 2000 občinstva, od officialnih predstavnikov do sirovih ljudskih množic, ki so priseli k prireditvi kraljevega tedna in jesenske veleseanske razstave.

Prstrot pred cerkvijo z mogičnim prečlenjem daje igri, ki ima močno cerkevno vzdružje, prav zmiselnje okolje. Težko tehnično stran v ogromnem prostoru je režiser g. prof. O. Sest Širokopotezno in kreko rešil, da je moč igre prav krepko uveljavil.

Igralcem so se večinoma odlično odrezali, predvsem je g. Levat s svojim ogromnim glasom ostal v masovni vlogi enako močan do konca; ostale vloge so v rokah g. Kralja (Smrt), g. Cesara, (prijatelj), g. Marija Vera (mati), g. Nablocka (ljubeča), g. Lipah (debeli nečak), g. Daneš (veseli nečak), g. Sarljeva (dobra dela), gdje, Boltarjeva (vera) itd. Odličen je g. Skrbinsek kot demon. Nekateri ženski glasovi ne obsegajo vsega prostora, ker prostor ni mogoče dati tudi od zadaj resone.

V celoti je prireditev popolnoma uspela in bodo tudi druge predstave gotovo načele obilno o-

Milijon ljudi utonilo

Zeneva, 7. sept. tg. Iz Kitajske poročajo, da je pri ogromni poplavi na Kitajskem utonilo okoli 1 milijon ljudi, 31 milijonov ljudi pa je ostalo brez strehe in hrane, ker so uničena polja in porušene hiše.

Najprej treba razorožitve

Pariz, 7. septembra. AA. Letalski minister Dumesnil je govoril v imenu francoske vlade na proslavi prve bitke na Marni, ki je bila včeraj. Med drugim je govoril v svojem pomembnem govoru dejal tole:

Vsek človek zdravega razuma bo odobral plemenito pobudo Zveze narodov o omejitvi in znižanju oboroževanja. Vendar se ne sme pozabiti, da je treba najprej prijeti z moralno razorožitvijo in da je treba najti jamstva za njeno ustvaritev.

Francija se je takoj prilagodila tej pobudi Zveze narodov in znižala svojo oborožitev. Druge države pa se tajno oborožujejo, tako da bo to dejstvo slabo vplivalo na razorožitev. V času, ko Francija znižuje svojo oborožitev, pa vlagajo druge države v svojo oborožitev ogromne milijarde. Francija je pripravljena sodelovati pri mednarodnem delu, vendar upravičeno zahteva in pričakuje, da bodo države spoštovale pogode in vestno plačevalne dolžne in reparacije. Zato smo dr. Schobrove in dr. Curiosove izjave v Zenevi lojalno sprejeli v nadi, da bodo olajšale ozračje in omogočile splošno evropsko sodelovanje na razorožitvenem polju.

Govornik je naposled navedel izjave, ki so jih dali Macdonald, Baldwin in Churchill v britskem parlamentu o miroljubnem duhu Francije in o tem, da je francoska vojska potrebna stabilizacija Evrope.

Sklicanje obeh angleških zbornic

London, 7. sept. AA. Jutri popoldne se sestana šest tednov prej, kakor je bilo določeno, obe zbornici angleškega parlamenta. Vlada bo predložila parlamentu takoj svoje predloge za štednjo in izboljševanje načinov na kraljevo sporilo.

V imenu konservativne in liberalne stranke bosta govorila Baldwin in sir Herbert Samuel, v imenu opozicije pa Henderson. Nato bo zbornica glasovala o zaupnični vlasti. Pričakujejo, da bo vlada imela 50 do 60 glasov večine. V četrtek predloži zakladni minister Snowden svoj zasileni proračun in potrebne predloge za izvedbo ukrepov za štednjo. Končna odločitev v tej zadevi pade najbrž v ponedeljek ponoči.

Angleški kralj varčuje

London, 7. sept. tg. Angleški kralj in waleški princ bočeta dati dober zgled angleškemu narodu, kateremu nujno priporoča vladu največjo varčnost. Po svojem privaten tajniku je angleški kralj sporočil ministru predsedniku MacDonaldu, naj se njegova lista, dokler bo trajala stiska, zniža za letnih 50.000 funtov, waleški princ pa je dal na razpolago waleški grofiji 10.000 funtov.

Z indijske konference

London, 7. sept. tg. Danes popoldne se je začela indijska konferenca s tem, da je bila danes otvorjena prva seja ustavnega odbora. Predsednik, lord major Sankey je pozdravil predsednika vseindijske konference MacDonalda in indijske kneze ter naglasil, da so konference, ki se zamenjujejo danes, edina prilika, ki se ne bo več vrnila, da pride do sporazuma med velikim indijskim in angleškim narodom. Nato je govoril ministarski predsednik MacDonald, da se od vseh sprememb, karkoli se jih je zgodilo v Angliji od januarja 1931 dalje, dve stvari ne bosta spremenili: strem

Dnevna kronika

Morilcu iz Gačnika na sledu

Maribor, 7. sept.

Skupnemu naporu naših v avstrijskih varnostnih oblasti se je posrečilo, kako smo že javili, ugotoviti ime morilca Julijane Herič iz Gačnika. Nedolžno Bohmana in žene je izkazana, umor je izvršil neki Stefan Falež iz Sp. Polkavje pri Mariboru. Falež se je po umoru zatekel v Avstrijo, kjer so oblasti izdala za njim tiralico. Stefan Falež je bil rojen leta 1899, dne 5. avgusta v Sp. Polkavji, je 164 cm visok, precej močne postave, suhega, oglatega obrazja, ima lepe, zdrave zobe, ki pri govorjenju posebno padajo v oči. Lase so temnoravi in dolgi, brke črne, morda jih je sedaj obril, barva lica je temna in na obeh laterih ima vtevotvoren znamenje. Oblečen je bil po umoru v že ponočen sivi suknjič z nasitimi žepi, temne dolge hlače, svetljavor klobuk in progasto srajco. Na žepih na sukniji se poznavajo dobro mastni žadeži. Ni izključeno, da se je Falež priklatil zopet nazaj čez mejo.

Koledar

Terel., 8. septembra: Rojstvo Marije Device.

Osebne vesti

Poroča. V soboto popoldne sta se poročila v cerkvi sv. Petra v Ljubljani Anton Kralj, hišni posestnik in tajnik Zadr. zveze v Ljubljani ter gđ. Zofia Merala, hišna posestnica in uradnica Zadr. zveze v Ljubljani. Poročal je g. kaplan Cuderman, priča sta bila gg. brat neveste Ferdo Merala, sodnik okr. sodišča v Ljubljani ter ženin brat Janez Kralj, posestnik v Dobrepoljah na Dolenjskem. Vrnila zadružnima delavcem naše iskrene čestitke!

= Poročila se bosta 10. t. m. docent g. dr. Ivan Tomšič in gđ. Pina Lardar iz Dubrovnika. Bog daj srečo!

= Splošno zdravniško prakso bo odpril 15. septembra na Jesenicah pri >Pehlariju ob kolodovru med. univ. dr. Keržan Bartol, dosedanji ugledni sekundarij splošne bolnišnice v Ljubljani.

= Premestitev v železniški službi. Premesteni so: uradnika IX. položajne skupine Puh Albin, saobračajni uradnik, Sevnica v Zidani most; Majhen Martin, saobračajni uradnik, Pragersko v Zidani most; činovniški pripominkar Stare Milan, Brežice v Sevnici; Topolovec Anton, Čakovci na Pragersku; zvančnik I-II. Cuje Franc, komercijski zvančnik, Velenje v Tržiči; I-III. Gorup Karel, prometnik, Šmartno ob Savi v Ormoži; I-IV. Penca Frančišek, prometnik, Sava v Šmartno ob Paki; zvančnik II-II. Kukovec Ivan, kretnik, Tezno v Ormož; Deželak Martin, kretnik, Dobrava-Vintgar na Jesenicah; II-II. Laibacher Emilia, komercijska zvančnica, Tržič v Kranj; II-III. Lekše Franc, kurjač, kurilnica Ljubljana I. gl. kol. v Postojno.

Novi grobovi

+ Na Jesenicah je umrla gospa Marija Trubar, vzgledna žena in mati. Njen pogreb bo danes ob 4. popoldne na jeseniško pokopališče. Naj počiva v miru! Zalučujmo ostalim iskreno sožalje!

+ V Soštanju je umrla gospa Marija Kolsek, vdova po pok. notarju Kolšeku. Pokopali jo bodo danes ob 4 popoldne. Naj ji sveti večna luč! Preostalim naše sožalje!

+ Frančiška Guršč. V nedeljo 6. t. m. je na kliniki v Zagrebu po težki, trpljenju polni bolezni, v cvetu mladosti, umrla Frančiška Guršč, uradnica pri banovinski zalogi šolskih knjig in učil v Ljubljani. Pri zavodu je služevala tri leta, kjer se je odlikovala po svoji izredni vedenosti, marljivosti in točnosti v službi. Tiha in skromna v vsem svojem vedenju je bila proti drugim uslužencem zelo ljubezna, tako da jim bo ostala trajno v blagem spominu. Pokopana bo danes popoldne na zagrebškem Mirogoju. N. v. m. p!

+ V zavetnici sv. Jožefa v Ljubljani je 7. t. m. umrla gđ. Marija Glavač, dolgoletna zvesta uslužbenka pri Lenasiu. Pogreb bo v sredo 9. t. m. ob 2 popoldne. N. p. v. m!

+ Gospa Marija Lesjak roj. Šetina je 7. t. m. umrla v Leonisu. Pogreb bo 8. t. m. ob 4 popoldne na novomeško pokopališče. N. p. v. m! Preostalim naše sožalje!

+ V Gradišču pri Št. Jerneju je umrla gospa Ana Slanc. Pogreb bo 8. t. m. ob 4 popoldne na novomeško pokopališče. N. p. v. m! Ostalim izrekamo svoje sožutje!

Mrtvački zvon poje. V Mariboru so umrli: Josip Ozmer, vpok. železničar, star 75 let. Pogreb bo danes ob 16 iz mestne mrtvačnice na Pobrežje.

— Ob železničarji 4 je premulin zasebni uradnik Franc Korošec, star 30 let. Pogreb bo jutri ob 15 iz mestne mrtvačnice na Pobrežje. — V splošni bolnišnici je umrla natakarica Marija Graščnik, star 25 let. Pokopali jo bodo danes ob četrtek na 16 iz mestne mrtvačnice. Rajkinički časten spomin, žalujočim naše globoko sožalje!

Danes kolesarske dirke »SAVE« ob 15. uri na S. K. Iliriji.

Ostale vesti

— Operni pevec Branko Pomorišec, član belgr. opere, poje v sredo zvečer ob 21.15 v ljubljanskem radiu pesmi jugoslovenskih skladateljev.

— Kraljestvo božje, glasilo Apostolstva sv. Cirila in Metoda, l. V., številka 9; 1931. — Kakor vsakokrat, nas tudi ta številka predstavlja po pestrosti vsebine in globokem umevanju svoje naložbe: pripomoči k edinstvu cerkve. Topot se obravnava uvodoma ogromni kulturni pomen sv. Bernarda, ki tudi naš čas opominja, da zbere svoje kulturne sile v obrambo pred brezboštvo. Zelo poučno in zanimivo je izdržno poročilo o kongresu slovenske akademiske izdruge v Bratislavu (5.—11. julija 1931) — Vesti s krščanskega vzhoda nam predstavlja obsežnost in intenzivnost boljeviške propagande za razbojenje Rusije in sveta. — Pri tej priliki opozarjam tudi na globoko razpravo voditelja našega cirilmetskijskega pokreta prelate dr. Grivca o Fiodoru Dostojevskem in Vladimиру Solovjovu. (Cena 10 Din.) To je eno najboljših del, ki nas uvajajo v krščansko miselnost vsakega naroda in njegovih prerokov. — Kraljestvo božje izhaja vsak mesec in stane 12 Din na leto; načrta se v Ljubljani, Napoleonov trg, št. 1.

— Novi zvon za Škole. V nedeljo 13. septembra ob 10 bo prevz. knezoško夫 dr. Andrej Karlin slovesno posvetil veliki zvon za župno cerkev v Škalah. Zvon je razstavljen na ljubljanskem velesejmu.

Banovinska kmetijsko-gospodinjska šola na Mali Loki, p. Velika loka na Dolenjskem podaljšuje rok za sprejemanje učenek do 15. septembra

t. I. V šolo, ki bo trajala deset mesecev, se sprejemajo samo kmetijska dekleta, ki so dovršile osnovno šolo in so telesno popolnoma zdrave. Meščna oskrbovalnina znaša 400 Din, ki se pa v vpoštevanju vrednih slučajih revnejšim prosilkom po možnosti zniža.

— Lov na tatu. Iz Šmarjeti. V noči od torka na sredo okrog 11—12 so začutili v gostilni in trgovini g. Karlovska domači nekak ropot. Zdela se jim je sumljivo. Domati sin je skupaj z nekim fantom Janezem šel pogledat v pritličju vse prostore. A nista našla nicesar. Toda ponosno so zopet oborisali ropot iz kleti. V sredo zjutraj je že ob 5 šla govorica po Šmarjeti, da imajo pri Karlovsku v kleti zaklenjenega tatu. Okrog hiše se je nabralo polno ljudstva. Na vse zadnje se je ojunatačila kopica fantov, ki so si oborozeni v vilami in sličnim iskat tat. Pregledali so vse kote z lučjo, a tatu nikjer. Ugotovili so, da je ušel na dvorišču pri neki odprtini. Odneseli pa k sreči nič.

— Umetniška šola »Probuda« v Ljubljani. Ena-

sto šolsko leto 1931—1932. Vpisovanje v vse oddelke se vrši dne 10., 11. in 12. septembra vselej od 18. do 19.30 ure v posloju Tehniške srednje šole v pritličju, soba št. 6 desno. Dohod iz Gropuvne ulice št. 10 čez dvorišče. — Reden pouk pričevanje v ponedeljek 14. septembra ob 18. uri. Pouk v javni risarski šoli, ki je ob nedeljah od 9. do 12. ure pa se prične v nedeljo 4. oktobra. Umetniška šola »Probuda« nudi priliko vsakemu brezlike starosti in predizobrazbe, da se izobrazuje v umetnosti in umetni obrti. Letošnji program se stoji iz sledečih tečajev in oddelkov: 1. Oddelek za figurino risanje. 2. Oddelek za dekorativno risanje in narodno ornamentiko. 3. Javna risarska šola. 4. Slikanje po naravi. 5. Grafička. 6. Fotografija. 7. Mala plastika in medaljerstvo. 8. Kiparstvo. 9. Slikanje na tkanino. 10. Opisna geometrija in perspektiva. 11. Usnjerez. 12. Tečaj za deco, ki bi rada gojila elementarno risanje. Na ta tečaj opozarja vodstvo starše, ki so že lani žeeli ta pouk. Na razglasni deski umetniške šole »Probuda« v Ljubljani v vestibulu Tehniške srednje šole so razvidne vse podrobnosti. Informacije o šoli daje vodja šole profesor Sever Anton.

— SANOFORM® izvrstno toaletno in čistilno sredstvo se dobri v vseh lekarnah in drogerijah.

— Pogrešajo od sobote popoldne Nikolko Zeliča, 26 let starega delavca, zaposlenega pri tvrdki Tomazič. Zadnje dni je delal na stavbi dr. Ažmara. Pogrešani je majhne postave, oblečen v moder suknjič in v črne hlače z belimi lisami. Na glavi ima črno kolesarsko čepico, obraz pa ima obrit, brez posebnih znakov. Sorodniki prosijo blagotvornega obvestila na uredništvo »Slovenca«, kdo kaj ve o pogrešanem.

— Živalske nalezljive bolezni v območju Dravske banovine po stanju ob dne 25. avgusta t. l. Vranični prisad: v Vrholah, okr. Maribor desni breg, 1 dvorec, v Spod. Jablanah, okr. Ptuj, 1 dvorec. — Steklina: v Brežicah, okr. istega imena, 1 primer; v Pečovniku, okr. Celje, 1 dvorec; v Slatinškem dolu, okraj Maribor levi breg, 1 primer. — Garjavost konj: v Izlakih, okr. Litija, 1 dvorec; v Brezovici in Šmiljeh, okr. Novo mesto, po 1 dvorec. — Svinjska kuga: v Oplotnici, okr. Konjice, 6 dvorcev; v Jagnenci, okr. Krško, 1 dvorec; v Dolu in Marunu, okr. Laško, po 3 dvorcev; v Lormanjah, okr. Maribor levi breg, 10 dvorcev. — Svinjska rdečica: v Zg. Obrežu, okr. Brežice, 3 dvorcev; v Gorači, okr. Cabar, 1 dvorec; v Podgorju, okr. Konjice, 1 dvorec; v Gornjih Skopicah, okr. Krško, 1 dvorec; v Brnu in Turjah, na Selu in pri Sv. Krištofu, okr. Laško, po 1 dvorec; na Vinem, okr. Ljubljana okol, 1 dvorec; na Kokonjšaku, okr. Ljutomer, 1 dvorec; v Cerknici, okr. Logatec, 1 dvorec; pri Sv. Marjeti na Drav. polju, okr. Maribor desni breg, 1 dvorec; v Rožpohu, okr. Maribor, levi breg, 1 dvorec; v Kogu in Cerovcu, okr. Ptuj, po 1 dvorec; v Gradu in Zabreznici, okr. Radovljica, 1 in 2 dvorcev; v Zibiki in pri Sv. Jerneju, okr. Šmarje pri Jelšah, po 1 dvorec. — Perutinska kolera: v Šmarji, okr. Brežice, 1 dvorec.

— Usakoursne ure

zlatnine, srebrnina in

optični predmeti

po znižanih cenah

pri

L. VILHAR

urar

LJUBLJANA

Sv. Petra cesta 36

— Pravniški kongres v Skoplju. Stalni odbor je odločil, da se bo vršil IV. kongres jugoslovenskih pravnikov v Skoplju v dneh 4., 5. in 6. oktobra t. l. Kdor se namerava kongresa udeležljati in se že prijavil, naj stori to nemudoma. Članarina znaša 100 Din, za državne in samoupravne uradnike 60 Din.

— Vodnik po Ljubljani. Te dni je izšla lična muziko-prometno-propagandna brošura »Vodnik po Ljubljanie«. Knjižica prinaša prav zanimivo vsebino: zgodovino Ljubljane, arhitektonsko zanimivosti od starih do najnovnejših stavb, pregledne članice naše likovne, leposlovne umetnosti, razvoj našega gledališča in glasbe. Ves ta kulturni del knjige je opremil s številnimi posrečenimi slikami, ki izpoljujejo tekst zgodovinskega in arhitektonskega dela knjige. Drugi del knjige prinaša praktične, za vsakdanjo uporabo potrebne podatke o mestu. Tretji del vsebuje kratek gospodarski vodnik z okusno naničanimi oglasi s slikami iz zgodovinskih tvrdk ter končno mali registri tvrdk, ki služijo posetniku Ljubljane kot dobavni viri za vse obstoječe stroke trgovine in obrti. Ovitek sam je opremljen s fantastično sliko nebotičnika Pokojninskega zavoda. Nebotičnik prikazuje simbolično arhitektonski razvoj Ljubljane v povojnem času. Brošura, katere važnejši članki in napisi pod slikami imajo tudi nemški tekst, je svojevrstna, kakršno je Ljubljana v sedanjem razmahu in vedno večjem doletu tujev težko pogrešati. Knjiga se dobri v vseh knjigarnah. Cena 20 Din.

— Razstava kuncov na ljubljanskem velesejmu.

Na tej razstavi časopisi obširno poročajo, ker je zanimanje za rejo malih živali vedno večje. V zalogi Jugoslovenske knjižnice je izšla knjižica, ki se počita izključno le z raznimi plemenitskimi vretasti domaćimi zajcemi. Izšla je pod naslovom »Umaña reja kuncov«, ki sta jo pisala dr. A. Jenko in Alfonz Inkret. Cena bogata ilustrirana knjiga je 16.—

— »Trikotata« Ivan Savnik, Kranj. Domača

tvorica vsakovrstnih letnih in zimskih triko rokavic od najprijstopejšje izpeljave do zadnjih pariskih novitet. Citate današnji inserat!

Zopet dva Mohorkova pajdaša pred sodniki

Trije morilci si stoje naproti. — Kovačeva grozi na vešala Mohorku in Košarju. — Mohorko: Prej spadaš ti kakov jaz.

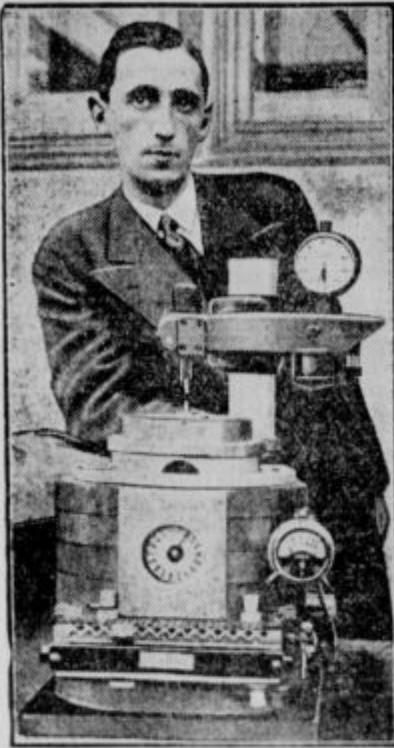
Maribor, 7. septembra.

Preiskava proti morilcu Mohorku se vedno bolj zgoščuje in kmalu bomo pred procesom, katerega že vse tako nestrnno pričakuje. Nekaj uvod v ta proces pa je tvojila danes razprava proti Ani Kovač, materi Rudolfa in Antonu Kovaču, obeh Mohorkovih tovarisv, s katerima je izvršil nekakre zločine v mariborski okolici. Pri Kovačevi, ki gospodinji kot rejenca na posestvu Antonu Kohbergerju na Sobru pri Kamnici, je imel Mohork neke vrste svoj dom. Po vsakem zločinu se je zatekel sem ter se skrival pred zasedovalci. Z obema sinovoma oboženke ga je vezalo tesno prijateljstvo, zlasti z Rudolfovom, s katerim je skupno izvršil robarski napad na posestnika Jakoba Crešnika in Jakoba Vičmana na cesti proti Lovrencu na Pohorju in potem robarski umor posestnika Rudolfa Kanclerja v Kamniškem grubnju. Po pajdašju je prineslo Rudolfov Kovač 14 let težke ječje, katero odslužuje v mariborski kaznici. Mohork se je skrival pri Kovačevi najdalje spomladi 1930, ko so mu bili orožniki opasno za petami. Takrat je bival na Sobru tri tedne. Preko dneva se je nahajjal skrit na skedenju, kamor mu je oboženka nosila hrano. Za njegove zločine je seveda dobro vedela, kar njen krvido zelo obtežuje. Enako je bil znano, da zasledujejo Mohorka oblasti. Seveda takrat se ni bilo jasno, da je Mohork edini povzročitelj vseh težkih zločinov, ki so razburjali mariborsko okolico, toda Kovacev je bil skoraj zato tako obtežilno, da je vse mnogo več povedal. Mohorkove izjave so oboženku zelo silno razburile. Precej smeha je povzročil dramatični intermezzo, ko je Kovacev z obiskučko Mohorkovega zasliševanja, ki je bilo zanj tako obtežilno, segla po dežniku in planili, da je Rudolf Mohork pomagač. Tudi po umoru v Kamniškem jarku jeseni l. 1930 se je Mohork zatekel v Kovačevi ter ostal pri njej tri dni. Ko so mu postala tla prevroča, jo je pobrisal naprej. Za njego skrivanje pri Kovačevi so oblasti zvezde šele po njegov

Človek na materi zemlji

Na svetu je 19 miljard ljudi - Neobljudena in redko naseljena ozemlja

Na celi svetu živi tačas okroglo 1.9 milijarde ljudi. Vso to ogromno množico bi spravil, če bi stala glava pri glavi, na Ljubljansko barje. Ze iz tega je razvidno, da na svetu še ne more biti pomanjkanja prostora. Kočljivo je le

Avstrijec Hans v. Braun in njegov novi aparat, ki zanesljivo kaže letalu, kako visoko se nahaja nad zemljo. Dosedanji aparati kažejo le absolutno višino nad morsko gladino.

to, da niso vsi kraji na zemlji človeku enako primerni za bivanje, nekateri pa vsaj zaenkrat sploh ne. Zato se človeštvo grmadi v ugodnejših pokrajinah, posebno ob velikih rekah in ob morjih.

Tri ozemlja na svetu so najgosteje obljudena: centralna Evropa s sosednjimi pokrajinami, Vzhodna Indija in tretji Kitajska. Na teh razmeroma omejenih ozemljih prebivata

ki so silno omejile doseljevanje, so ponekod že zelo redko naseljene.

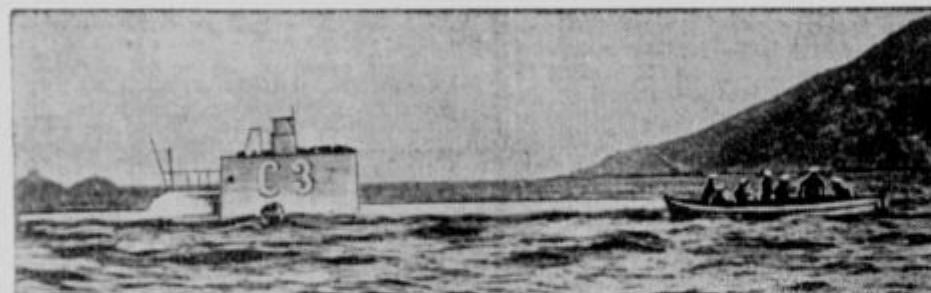
Nenaseljeni del Južne Amerike pokrivajo skoraj docela še najgosteji pragozd, katerih krčenje bi zahtevalo ogromnega truda. A s tem bi se pridobila zelo plodna ozemlja, ki bi mogla samu preživljati celokupno današnje človeštvo. Isto velja o vročem pasu Afrike, dasi so zaenkrat mnenja deljena, če bi se moglo tam belo pleme vobče trajno naseliti. Kajti belo pleme za vlažno-vroče podnebje ni in ni ustvarjeno, dasi izjemne niso izključene, kakor kažejo portugalske naselbine v severni Braziliji.

Ostale dežele bodočnosti: Sahara, Južna Afrika in Avstralija imajo subo-vroče podnebje, ki belemu plemenu zelo prija; le žal, da zaradi pomanjkanja vode rastlinje ne uspeva. Zato so vsa prizadevanja na teh ozemljih usmerjena v preskrbo vode; s pomočjo artezijskih vodnjakov, nasipov, namakovalnih naprav s pomočjo črpalk se skuša izkoristiti vsaka kapljica vode. Mnogo se je v tem pogledu že storilo, a še več je treba pričakovati od tehnik v bodočnosti. Ker so puščavska tla redko kje peščena, jih je treba le namečiti, pa se bodo izpremenila v najplodnejša polja, ki bodo tem dragocenije, ker jih bo mogoče umetno namakati in ne bodo odvisna od naravnih padavin.

Kar se tiče izseljevanja, je bil doslej v navadi predvsem v Evropi; Indijci in Kitajci so se začeli še-le v zadnjih dobah v večjem obsegu izseljevati iz svoje domovine. Danes je že zelo veliko Kitajcev v Zadnji in Holandski Indiji, na Novi Gvineji, v Mehiki in Peruju. Zelo se izseljujejo v Mongolijo in sosednjo Sibirijo. Tudi v Kaliforniji je mnogo rumenokozjev, dasi se jih Združene države z vsemi sredstvi otevajo. Ravno tako hoče redko naseljena Avstralija za vsako ceno ostati >belac.

Indijci se selijo nekoliko na Trinidad (zападna Indija) in Guyano v Južni Ameriki, a v pretežni večini proti zapadu in jugu: v Mopotamijo, Arabijo, Vzhodno in Južno Afriko, kjer je povsodi že veliko Indov.

Na vsak način je na svetu že dovolj prostora za naselitev in prehrano; treba le, da moderna tehnika in zdravstvo otvorita nove dežele. In kar je glavno: da si narodi bratovško dele vse, kar daje mati zemlja.

Reševalna voja za podmornike. Španski kapitan Don Genova je iznašel voja za reševanje mošta iz ponosrečenih podmornikov. V voji je mesta za enega mošta; voja je po kablu zvezana s podmornikom. Mošto se more rešiti, ne da bi bilo treba čoln dvigniti. — Zgoraj poizkusni podmornik >C 3<, spodaj vlečni čoln voja iz vode.

približno dve tretjini vseh ljudi. Temu nasproti stoji šest velikanskih ozemelj, ki so zelo redko obljudena ali sploh neobljudena, namreč Kanada, Sibirija, Severna in Južna Amerika, Saharsko-sudansko ozemlje, sever Južne Afrike in slednji Avstralija. V teh deželah prihaja po en prebivalec na mnogo kvadratnih kilometrov, dočim prebiva v Srednji Evropi po 150 do 250 prebivalcev, ponekod na Kitajskem pa celo po 1000 duš na enem kvadratnem kilometru. V novem času sta se naselila z novim, tujim prebivalstvom cela dva dela sveta: Amerika in Avstralija. Vendar se je naseljevanje vršilo polagoma, tako da so naselili deželo v glavnem še-le otroci izseljencev.

Od šesteru maloobljudenih dežel ležita dve v mrzlem, štiri v vročem pasu. Kanada in Sibirija imata zelo dolgo in hudo zimo; 40 in več stopinj mraza je tam normalno vreme; vrhu tega razsajajo silni snežni viharji. Glavno bogastvo teh dežel predstavlja dragoceno kožuhovino in les; gozdove so začeli še-le v zadnjem času izsekavati. Hitro napredujoče naseljevanje severnozapadne Kanade kaže, da se je na mirzo podnebje mogoče navaditi. Pokrajine, kjer stoe danes velemešta (n. pr. Winnipeg), so še pred 50 leti veljale za nenasejive ledene puščave. Z vzrejo odporne živine in pa s sejanjem niske vrste pšenice, ki v kratek, a vročem severnem poletju ravno še dozori, si je človek osvojil za bivališče obsežne pokrajine. Tako je postala Kanada celo prva pšenična dežela sveta. Enak razvoj bi bil mogoč v Sibiriji.

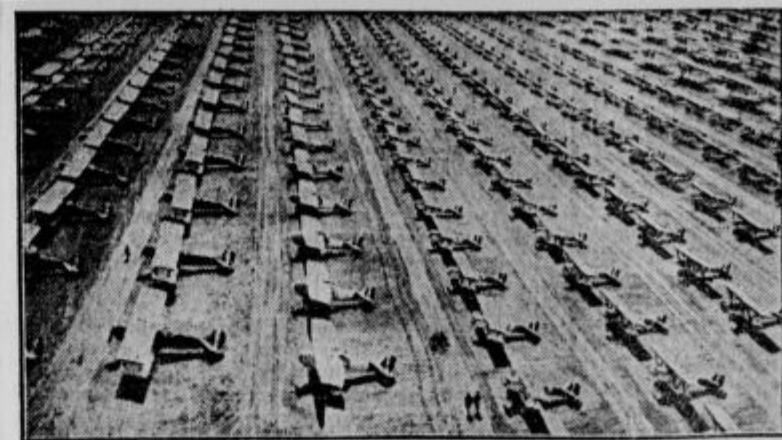
Tudi Združene države Severne Amerike,

Drama v zraku

Te dni so vadili švicarski vojaki bližu Berna z dvema privezanimi balonom. Vihar je enega izmed balonov odtrgal, nakar se je začel balon bliskovito hitro dvigati. V balonu sta se nahajala en korporal in en rekrut. V višini 3000 metrov nad Emmensko dolino je začel balon v nevihto ter je trešilo vanj. Korporal je takoj videl, da ni rešitve ter je velel rekrutu, naj se s padobranom spusti na tla. Novinec pa, ki je bil topot prvih v balonu, se je branil. Korporal je nato pritrdil nanj padobran in ga enostavno vrgel čez krov. Padalo se je takoj odprlo in rekrut je nepoškodovan dospel na tla. Nato se je vrgel s padobranom v globino tudi korporal. Njemu se je odpril padobran še le čez par sekund, vendar je tudi on nepoškodovan pristal nekaj kilometrov dalje. Balon je padel goreč na 900 metrov visoko goro in popolnoma zgorel.

Proti preglašnim avtomobilistom

Berlinska policija ima poseben oddelek, ki pazi samo na to, da motorna vozila na cestah ne povzročajo nepotrebne hrupa in dima. V teku meseca julija letos je ta oddelek zaradi hrupa ovadil 74 voz in 515 motociklistov, zaradi dima pa 98 avtomobilistov in 109 motornih kolesarjev.

Zarava italijanskih vojaških letal na letališču v Ferrari. Smotre se je udeležilo nad 800 letal.

Magnitogorsk — največje podjetje sveta

Delavci beže iz brezupnih razmer

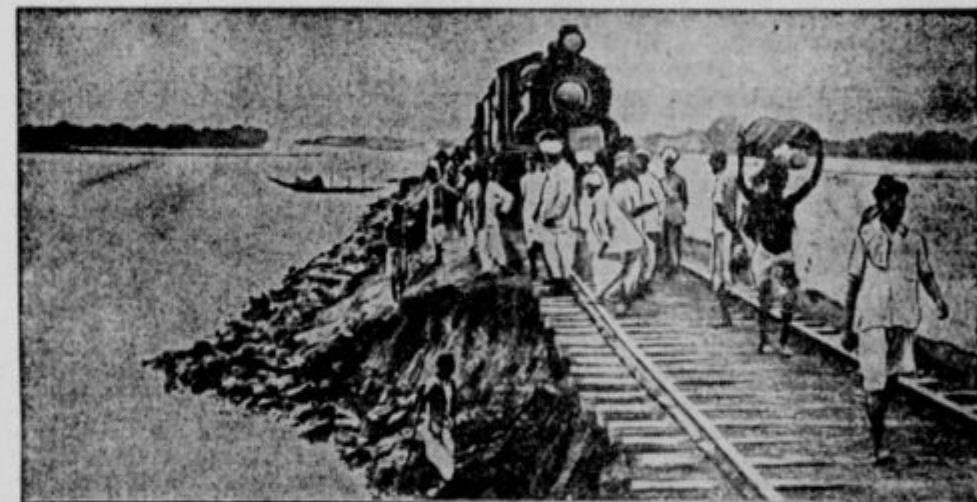
Magnitogorsk je orjaško industrijsko podjetje v svojih prvih začetkih. Nad 40 tovarn načrteravajo združiti v magneto-jeklarno. Izkopano rudo hočejo na mestu predelavati, tako da bo v obliki gotovega izdelka zapustila >tekoči trak<. Okrog tega podjetja ima zrasti novo mesto Magnitogorsk, prvo >socialistično mesto< v Rusiji. V tem mestu ne bo nikakih družinskih hiš, marveč bloki skupnih stanovanj, jedilnic in vzgojevališč. Žena se povsem vklene v produkcijo, popolnoma kakor moški.

To podjetje in to mesto — ki mu niti še temelji niso položeni — sta največji ponos boljševikov. Za uresničenje teh načrtov se mobilizirajo vse sile dežele. Umljivo je, da se zgrinjajo tu ogromne delavske množice. Kakšne razmere jih čakajo tu, je razvidno iz >Pravde<, glavnega glasila komunistične stranke, ki piše: »Zivljene in vrvenje na tem kraju, kjer je bila še pred kratkim neobljudena stepa, spominja na orjaški vojni tabor, ki se je urenil z vso naglico. Ta vtip še potrjujejo neprestane detonacije razstrelb, ki trgajo v živo ska-

lovje ogromne rove. Tu najdemo delavce, inženirje, strankine ljudi in komsomolce iz vseh delov Sovjetske Unije.

Najslabša stran Magnitogorskega so življenski pogoji delavcev. Delavci žive s svojimi družinami v barakah in šotorih, ki so do nemožnosti preprenapljeni. Primanjkuje i barak i šotorov. Nastale so cele podzemeljske naselbine. Raztreseno ležeta prebivališča otežujejo kontrolo. Stenice in drugi mrčes ženjejo delavcev dobesedno iz barak. Prehrana delavcev ni urejena, in to je vzrok, da delavci stavbišča trumoma zapuščajo. Po izjavi stavbenega vodje je povzročil podjetju doslej trajni beg delavstva nad deset milijonov rubljev škode.

Zeleznica Magnitoga Kartaly se nahaja v strašnem stanju in podjetje ne bo moglo začeti obravnavati, če se zeleznica temeljno ne uredi. Neki angleški časnikar je dejal ob svojem obisku v Magnitogorsk: »Samo v Rusiji so mogoče take neverjetnosti, da vodi do največjega podjetja na svetu najslabša zeleniška proga na svetu.«

Strašna povodenj v Indiji. Pri Salopu, 250 km od Kalkute, je katastrofalna povodenj, ki je obiskala tudi Indijo, od obre strani zalila železniško progo.

Rjepinova zapuščina

V svoji vili >Penati< v malem finskem mestecu Kuokalli na ruski meji je pred nekaj meseci umrl slavni ruski slikar Rjepin. Vilo je nedavno obiskal ruski glasbenik Pastuhov, ki poroča med drugim:

Rjepinova vila preide v last finske države, njegov otroci imajo v njej užitek do smrti. Rjepinove premičnine so podedenali pokojniki otroci — dve hčeri in sin Jurij, ki je istotako slikar. V zapuščini je zelo veliko Rjepinovih slik in risb. Prav posebno zanimive so zadnje Rjepinove slike, ki imajo versko vsebino. To so >Kristus in neverni Tomaž<, >Kristus in Magdalena< ter >Portret svečenika<. Ta dela jasno dokazujo preokret v slikarjevih verskih nazorih; preje je bil Rjepin Tolstojevec. V slikah >Kristus in neverni Tomaž<

ter >Kristus in Magdalena< je podal Rjepin idealno duhovno kreacijo vstalega Kristusovega telesa. Samo umetniki rane renesanse so dosegli tako dematerializacijo, kakor Rjepin v podobi svojega Kristusa.

Zanimiva je dalje majhna skica >Boljševiki jemljejo deklici kruh<. Tudi ta slika kaže slikarjevo mišljenje v zadnjih letih.

Med finskim prebivalstvom je bil Ilja Rjepin nenavadno priljubljen. Ob njegovih sprejemnih dneh v >Penati<, to je ob sredah, se prihajali ljudje od blizu in daleč, da vidijo, kako živi in dela veliki umetnik. Rjepinova hči Vera počaščuje očetov spomin s tem, da so >Penati< ob sredah tudi sedaj še vrata vsekomur široko odprtia. In tako stoji vsako sredo pred >Penati< celo vrsta avtomobilov. Ljudstvo v množicah obiskuje Rjepinov grob v parku >Penatov< in ga obispa s cvetjem.

Dosedanje revolucije v Južni Ameriki. Zemljevid nazorno kaže vse revolucije v Južni Ameriki v teku zadnjih 30 let. Samo v Urugvaju ni bilo nobene revolucije.